

Jokkorde nafooje Ngam nguurndam malal

الأسباب المفيدة للحياة السعيدة

E Innde Alla jom yurmeende huubtodinnde jom yurmeende heeriinde

Ngardiindi ballifiido

Yettoode woodanii Alla oon kaandudo e kala yettoode, deweteedo e goonga alaa so wonaa Alla gooto mbo alaa denndo, Muhammadu ko jiyaado makko nelaado makko, yo kisal e jam ngon e mum.

So duum yawtii, fooftere bernde e weltaare mum e iwgol himmeeji e sunuuji; ko duum kala neddo yiilatoo, ko heen nguurndam mbeldam hebato; weltaare e weytaare ndañoo, duum noon hina jogii sababuuji diina, tago e golle, di dentataa so wonaa dow juulbe timmuþe, ko wonaabé ko hay sinno hebii heen huunde ko sabu tiidnaare jom hakkillaji en nder mum en, ko buri moyýude e heewde nafoore heen ko yawtiratþe.

Mami janþo nder deftere am nde ko ciftormi e sababuuji toowdi di kala neddo yiilatoo.

Hina heen waawþe hebde di, nguuri nguurndam moyýu-dam mbel-dam, won heen þe kebaani nguuri nguurndam cattu-dam mettu-dam. Won heen wuurbé to hakkunde do, nguurdi no newanorii dum en. Ko Geno tan wallinortee e keþgol jam e diiwtugol worodde fof.

Keerol

Buri mawnude woni iwdi sababuuji di ko goonjinde e gollude golle moyýe

Buri mawnude nder diin sababuuji woni iwdi majji ko goonjinde – liimanaagal wondude e golle moyýe, Alla wi'i:

1. ((Kala golludo ko moyýi immorde gorko maadun suddiido hara ko o gondindo Allah, men wurnaymo ngurndan weludan laabudan, men yobabé njoddi maþþe ndin ko buri moyýude kóþe laatinoo hiþe gollaynoo ka aduna)) (1) (Nahli/Ñaaki: 97).

Kala denndindo goongdinal e golle moy'ye Geno fodanii mbo nguurndam moy'lam e njoðdi moy'iri Aduna e laakara galle ñiibal de.

Sabu o hina laabi cer: ko goongdinal cellungal rokkata besnoore golle moy'ye moy'inooje berde e jikkuuji dokkooji weltaare e weytaare, kada sunaare e biðteende wonki nder Aduna e laakara.

Goongdinbe ngaal goongdina, so kebii ko njidi ko weltini njaborts dum yettude e gollirde ko nafata, duum addanaabe weytaare e yidde yo duum heddo, ngam joortaade baraaji yettoobe Alla e gede godde burde nde besnoore weytaare e weltaare.

So be kebii ko welaani walla ko be njidaa ko way honu sunaare, be njabboroo dum dartaade e hoybinde fotde baawde maðbe, be muña muñal joodngal ngal alaa goordugal, be keba e dartaare he humpitooji mawdi, be keba e muñal ngal baraaji keewdi, mette njaha, weltaare e yelaaji moy'i lomtoo, wondude e damiraare bural Alla e mbarjaari mum, hono nulaado (j.k.ng) feññiniri nih nder hadiis celludo o wi'i: "kaawise wonande fiyaaku juuldo, fiyaaku makko fof ko jam, so o hebii yaajeende o yetta Alla, duum ko jam makko, so o hebii bitteende o muña duum ne kadi ko jam makko dum ko juulbe tan ndañi dum". (2) (Muslim).

Nelaado anndinii men ganngal e jam e besnooje golle juuldo ko cowatoode, so o hebii jam o yetti Alla, walla o hebii bone o muñirii Alla.

Ko wadi hada yiya yimbe hina ceerta no kebbarto jam walla bone, ko burondiral goongdinal e golle maðbe moy'ye.

Ciforiido sifaaji jawtudi o; hebbortoo jam e bone fof ko yettude e muñde, duum addana mbo weltaare e weytaare, e waasde sunaade fidtaandu faada, wuura nguurndam malkiso, joomum hebata ko nguurndam mbeldam nder aduna e laakara fof.

Goddo hebä yaajeende bewa jikkuuji mum ooño, jaðboroo yaajeende nde hono jawdi nih, wonda e kuuñu e yidneede, dum fof e waade noon bernde mum deeyataa, hakkille mum saroo weema

bañngeeji keewdi, ngam hulde woto ko hebi ko yahde, sabu yidde fidtaandu alaa to haadi, hina yidi hebde gede godde daaña, hina waawi heba hina waawi waasa hebde, hay sinno hebii ko yidi ko hadataa joomum w提醒 nter kulol e denyaare hono haaldaa dow nih. So tawii joomum hebi ko faadeende njiyataa ko hina huli hina denyi wonda e mette, woto **naamno/lamndo** ko joomum hebata e malkiso, mjjooji ñawdi, yaawa sekde, hula haa burta keerol, wadi noon ko wondaani e daminaare hebde baraaji, walla muñal muññitoowal koybinoowal **bidteende** mum.

Dum fof ko yeeewnda dum yiya, so a yetti gootel e dii nooneeji a yeeewndiima dum nter ngonkaaji yimbe a yiyat ceerungal mawngal hakkunde juuldo gollirdo goongdinal mum, e mbo wayaano noon, diina hirjinta yimbe ko yondinaare dow arsukeeji Alla, e bure e teddule ceertude ko wadaniibe.

Goongdindo so ñabbu walla baasal yottiima dum, ko nganndudaa hina waawi hebde neddo fof, kañum goongdinal e yondinaare mum, e weleede feccere Allah feccani dum, kadat dum denyaade, dabbirtaa bernde mum ko hattanaani, ndaarata ko gondo les/**ley** mum, ndaarataa gondo dow mum, duum hina waawi rokkude mbo weltaare e fooftere bernde haa o bura dokkaado dabbale aduna fof tawa aldaa e yondinaare.

Hono tawirtaa mbo golliraani goongdinal, so jarriboraama baasal walla woodii ko boccitoraa e gede aduna, wodata ko e kaadtudi sunaare e
malkiso

Yoydo hina anndi nguurndam mum celludam nguurndam malal e hubindaare ko ndabbam no feewi

1. **Yoydo hina anndi nguurndam mum nguurndam malal e hubindaare ko dabbam**, o fotoani beydoraade rabbidinde dam suno e wuddidinde, duum yahdaani e nguurndam cellidam, so o wayii noon o dawa hoore makko,

nguurndam wuddeende e sunaare njiirondira mbo, diggudo e saaysaay fof poti do, kono goongdindo buri yedeede siforade nih, e hebde gedal timmungal jaawngal walla leelngal.

2. **Hina haani** kadi so wodii ko hebti mbo ko o añi, walla o hulii ma hebmbo, yo yerondir dum e neemaaji diina e aduna di o hebti, ngaan saanga ma laaban mbo ko woni nder mum e neemaji, o annda gañaadi kebdimbo di no mbay famdude. Kadi yo o yerondi ko o huli ma heb mbo e worodde ko e ko o damanii hebde e jam ko, o waasa woppude miijo bonngo ngoo foola miijo moyyo ngo, ndeen kulol makko iwat, o hoddira ko buri mawnude ko jogori hebde mbo, o hodna fidtaandu makko so dum wadi, o etoo hadde ko suwaa wadde ko wadde, e hoybinde ko wadi ko.

3. **Hina jeya** e gede nafooje: **Anndude** ko yimbe to'ata dum ko teerjti noon konngudi bondi, torrataa mbo ko kambe torrata, so wonaa so o wadtii heen hakkille makko o soklarii dum, ndeen to'e dee njeyat co'irde makko, ko duum torratambo, so o wadtaani heen kakkiile makko hay huunde bonnantaan mbo.

4. **Anndu** nguurndam maa rewi ko e mijooji maa, so tawii mijoto-daa ko ko wadan maa nafoore diina e aduna maa, nguurndam maa ko moyyam, so wonaa noon ko mbeñ mum.

5. **Hina jeya** e gede burde wawde riiwde suno: **Hodnude** e fidtaadu waasde daabude mantoore so wonaa to Alla, so a wadanii jogiido e mah jojjande walla mbo alaa fof, anndu duum ko gollondiral hakkunde mah e Alla, woto wonde mantoore mbo mbadanda o, hono Alla haaliri ko yowatii e keeriindi tagoore mum nih:

((Andee komen woni ñamminirde on ko fii baraajidin ka Allah, men daabiraa on njoddi wana kadi jarneede)). (14) (**Alinsaan/ Neddo**:9).

Hina bura teentude e gollondiral mah e yimbe mah e biibbe mah e mbo jokkondiral tiidngal woni hakkunde mon, so a woownii fidtaandu mah riiwandebe bone tan a fooftii a foofanii, hina jeya e ko rokkata

fooftere jaggire moy'ere e golle fawaade e mbelamma fidtaandu, tawa aldaa e deftaare deñyinoore, nduttodaa tawa cooydo tawa a hebaani moy'ere nde, sabu ndewda ko laawol piiplingol, hina jeya e ñeeñal waawde ittude ko heeldi weli nder nguddiri, ko ndee laabgol beydatoo, nguddu natta.

6. **Wad** gede nafooje yeeso mah gollu ngam siinudede, woto yeccito gede torrooje haa coklanirma miijaade sababuji suno e himme wallitoro fooftaade, rentina fidtaandu mum e golle kimmude.

7. **Hina** jeya e gede nafooje: Fellitde wada golle potde Wadeede jooni, yeewana ko aroyta, so golle potde Wadeede jooni mbadaaka pawondirat e godde jawtude, faadnana garooje de adda teddeendi, so golle pellitanaama mbadaama nde poti Wadeede nde, garoyooje ma mijane mijo semmbinngo ngolliree no moy'yi.

8. **Hina** haani cubodaa nde golle nafooje kimmude e burde himmude, tawa fidtaandu mah ko deen wuuranii, poodooje yidde mah, so wonaa noon tan addata ko haubre e nguddu, wallinoro mijo sellungo e diisnaade, diisnatoodo nimsataa, jañngu njuurnodaa ko njiddaa wadde ko haa digga laabtan ma, so nafoore hina jojji heen a fellatii, wakkilo/**fawodaa** e Alla hombo yidi wakkiltoobe/**fawotoobe** e makko.

Yettoode woodanii Alla jeydo binnde, yo Alla yurme ko'ho'o men Muhammadu e koreeji mum e wondiibe mum o hisnabe.